

[REDACTED]
(Verzonden per e-mail)

Datum: 16 januari 2025

Ons kenmerk: WA24.00026

Inlichtingen: [REDACTED]

Onderwerp

Besluit op uw Woo-verzoek

Geachte [REDACTED]

U heeft op 18 november 2024 een verzoek ingediend op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo). Uw verzoek is in ons systeem geregistreerd onder nummer WA24.00026. U heeft verzocht om de volgende informatie openbaar te maken: alle communicatie die is ontvangen van, en verzonden aan, externe partijen over het wetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen, evenals interne communicatie en documentatie over deze inbreng, in de periode van 1 november 2022 tot 1 juli 2024. Het zou dan onder meer om de volgende stukken kunnen gaan, al dan niet in conceptvorm:

- Externe correspondentie en gespreksverslagen (waaronder brieven, e-mails inclusief bijlagen, sms'jes en WhatsApp-berichten);
- Memo's, notities, rapporten en adviezen;
- Vergaderstukken, waaronder uitnodigingen, presentielijsten, agenda's, ingekomen stukken, besluiten, besluitenlijsten en notulen;
- Interne correspondentie en gespreksverslagen (waaronder brieven, e-mails inclusief bijlagen, sms'jes en WhatsApp-berichten).

In de door u genoemde periode heeft de Afdeling advisering op 6 december 2023 het advies [W02.23.00316/II](#) uitgebracht over de nota van wijziging van het wetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen. Ik heb onderzoek verricht naar de aanwezigheid van documenten die onder uw verzoek kunnen vallen. Daarbij is een aantal documenten aangetroffen. De aangetroffen documenten zijn opgenomen in een inventarislijst in de bijlage bij dit besluit.

Ik stel vast dat de documenten op de inventarislijst onder de nummers 1, 2, 3, 4, 9 (gedeeltelijk) en 19 openbaar zijn. De vindplaatsen daarvan heb ik op de inventarislijst vermeld.

Ik heb besloten om de documenten die op de inventarislijst zijn opgenomen onder de nummers 11, 12, 14, 15, 16 en 17 niet openbaar te maken op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo. Dit geldt ook voor een alinea van het mailbericht van 6 oktober 2023 dat op de inventarislijst is opgenomen onder nummer 7. De Afdeling advisering is onafhankelijk adviseur van regering en parlement over wetgeving en bestuur. De Afdeling beraadslaagt op grond van artikel 27a, eerste lid, van de Wet op de Raad van State bij de voorbereiding van adviezen met gesloten deuren. Voor het goed en onafhankelijk functioneren van de Afdeling advisering is het noodzakelijk dat de voorbereiding van de adviezen vertrouwelijk plaatsvindt en dat er in

vrijheid van gedachten kan worden gewisseld. De hiervoor genoemde documenten maken onderdeel uit van de voorbereiding die heeft geleid tot het vastgelegde advies. Openbaarmaking van deze in het voorbereidingsproces uitgewisselde informatie doet afbreuk aan de in de Wet op de Raad van State opgenomen waarborg van vertrouwelijkheid van de beraadslagingen en weegt daarom niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Afdeling advisering.

Tot slot heb ik besloten om de overige documenten die op de inventarislijst opgenomen zijn wel openbaar te maken. Belanghebbenden hebben hiertegen, voor zover aan de orde, geen bedenkingen. Een kopie van de documenten is als bijlage bij dit besluit gevoegd. Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder e, van de Woo blijft het openbaar maken van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Om die reden zijn namen, mailadressen en andere persoonsgegevens weggelakt. Om in zoverre tegemoet te komen aan uw verzoek heb ik namen daarbij zoveel mogelijk vervangen door een nummer. Het laatste deel van het document dat op de inventarislijst onder nummer 10 staat, is ook weggelakt omdat dat betrekking heeft op een ander advies en buiten de reikwijdte van uw Woo-verzoek valt.

Ten overvloede wijs ik u erop dat op 17 augustus 2022 een Woo-besluit is genomen over het advies van de Afdeling advisering over het wetvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen. Dat kunt u vinden via: www.raadvanstate.nl/wet-open-overheid/woo-besluiten/.

Met vriendelijke groet,
de Raad van State,
namens deze,

drs. P.B. Feenstra,
directeur Bestuursondersteuning

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Dit bezwaarschrift dient u uiterlijk binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit te sturen naar: Raad van State, ter attentie van de adviseur bezwaren Woo, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. U kunt uw bezwaarschrift ook per e-mail indienen: bezwaarwoo@raadvanstate.nl

Op rijksoverheid.nl/onderwerpen/bezwaar-en-beroep/vraag-en-antwoord/bezwaar-tegen-beslissing-overheid kunt u zien waar een bezwaarschrift aan moet voldoen.

Inventarislijst bij besluit inzake WA24.00026

Nr	Document	Beoordeling: openbaar maken?	Uitzondering
1	Aanhangigmaking W02.23.00316 van 12 oktober 2023 met als bijlage de brief van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de nota van wijziging.	Openbaar: https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D42074 Openbaar: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35761-19.html Openbaar: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35761-17.html	
2	Advies College voor de Rechten van de Mens van 12 januari 2023	Openbaar: https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/9f82951e-7423-4300-a27c-234b1adc7691	
3	Advies Raad voor de Rechtspraak van 8 maart 2023	Openbaar: www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-11-advies-initiatiefwetsvoorstel-maatschappelijk-duurzaam-internationaal-ondernemen.pdf	
4	Advies Autoriteit Persoonsgegevens van 14 maart 2023	Openbaar: www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/documenten/advies-wet-verantwoord-en-duurzaam-internationaal-ondernemen	
5	Mailbericht Raad voor de Rechtspraak van 11 september 2023: reactie op conceptnota van wijziging	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
6	Mailbericht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van 21 september 2023: Wetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen - Nota van wijziging en Nota n.a.v. het verslag	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
7	Mailbericht 6 oktober 2023: Stavaza en informatie verzoek	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo

	spoedadvies Nota van Wijziging Initiatiefwet IMVO		
8	Mailbericht 11 oktober 2023: Nota van wijziging internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
9	Mailbericht 23 oktober 2023: initiatiefvoorstel IMVO met bijlage 1: overzichtstabel IMVO-wetgeving(svoorstellen) bijlage 2: informatie IMVO	Mailbericht wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage Bijlage 1 openbaar: www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/05/22/overzicht-imvo-wetgeving Bijlage 2: wordt openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
10	Mailbericht 27 oktober 2023: Agenda kennisoverleg 31/10	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Deels buiten reikwijdte verzoek Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
11	Mailbericht 3 november 2023: IMVO update	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
12	Mailbericht 9 november 2023: stavaza Nota van Wijziging IMVO t.b.v. bespreking 14/11	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
13	Mailbericht 14 november 2023: IMVO ontwikkelingen	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo
14	Mailbericht 27 november 2023: NvW verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
15	Mailbericht 30 november 2023: Herziening c.a. IMVO	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
16	Mailbericht 5 december 2023: NvW duurzaam ondernemen	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
17	Mailbericht 5 december 2023: suggestie tekstvoorstel IMVO	Niet openbaar	Artikel 5.1 lid 2 onder i Woo
18	Mailbericht 7 december 2023: conceptsamenvatting advies	Wordt deels openbaar gemaakt, zie bijlage	Artikel 5.1 lid 2 onder e Woo

19	Advies van 6 december 2023, W02.23.00316	Openbaar: www.raadvanstate.nl/adviezen/@140030/w02-23-00316-ii	
----	---	--	--

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

A	art. 5.1	lid 1 a	Openbaarmaking van deze informatie kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1	lid 1 b	Openbaarmaking van deze informatie kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1	lid 1 c	Het betreft bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1	lid 1 d	Het betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming
E	art. 5.1	lid 2 a	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
F	art. 5.1	lid 2 b	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
G	art. 5.1	lid 2 c	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
H	art. 5.1	lid 2 d	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
I	art. 5.1	lid 2 e	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
J	art. 5.1	lid 2 f	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
K	art. 5.1	lid 2 g	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
L	art. 5.1	lid 2 h	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
M	art. 5.1	lid 2 i	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
N	art. 5.1	lid 4	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
O	art. 5.1	lid 5	Openbaarmaking van deze informatie brengt een onevenredige benadeling toe aan een ander belang, niet zijnde een belang als genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2
P	art. 5.1	lid 6	Het betreft milieu-informatie waarvan de openbaarmaking achterwege blijft als het belang van art. 5.1 lid 1 sub c ernstig geschaad wordt en het algemene belang van openbaarheid niet opweegt tegen deze schade
Q	art. 5.2	lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen

Van: [redacted] I [redacted]@rechtspraak.nl>

Verzonden: maandag 11 september 2023 09:47

Aan: [redacted]@minbuza.nl>

Onderwerp: reactie conceptnota van wijziging bij het initiatiefvoorstel Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen

Dag [redacted],

Bij afwezigheid van [redacted] bericht ik bij deze over het verzoek te adviseren over de conceptnota van wijziging bij het initiatiefvoorstel Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen. Het duurde even voor we de civiele rechters, strafrechters en bestuursrechters hadden geconsulteerd, maar inmiddels is gebleken dat er geen nadere opmerkingen zijn. Graag verwijzen we naar het eerdere advies over dit initiatiefwetsvoorstel. Niet alle opmerkingen uit dat advies zijn ter harte genomen. Zo wordt bijvoorbeeld niet ingegaan op de opmerkingen onder het kopje 'bestuursrechtelijke aspecten' en de opmerking dat de strafbaarstelling in art. 3.2.5 als economische *overtreding* is gekwalificeerd en het daarom onduidelijk is welke toevoeging de strafrechtelijke handhaving biedt boven op de bestuursrechtelijke handhaving

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] I [redacted]@minbuza.nl>

Verzonden: donderdag 28 september 2023 16:08

Aan: [redacted]@tweedekamer.nl>; [redacted]

[redacted]@tweedekamer.nl>

CC: [redacted]@minbuza.nl>

Onderwerp: Tweede advies Raad voor de rechtspraak

Zoals [redacted] toegezegd.

1
Van: [redacted] I [redacted]@minbuza.nl>

Verzonden: donderdag 21 september 2023 15:11 2

Aan: [redacted]@raadvanstate.nl>

Onderwerp: FW: Wetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen - Nota van wijziging en Nota n.a.v. het verslag

Hoi [redacted],

Omdat we vaker contact hebben gehad over bovengenoemd wetsvoorstel, zend ik je de links naar de vrijdag jongstleden ingediende Nota naar aanleiding van het verslag en Nota van wijziging bij het wetsvoorstel.

De inleiding van de Nota n.a.v. het verslag geeft een goed inzicht in de belangrijkste wijzigingen die zijn doorgevoerd. In de vragen 94 en 95 wordt door de leden van de VVD-fractie en de CDA-fractie nog gevraagd naar hernieuwde voorlegging van het wetsvoorstel aan de Raad van State, maar daarvan hebben de initiatiefnemers afgezien.

Het wetsvoorstel is onlangs niet controversieel verklaard. Tijdens de procedurevergadering van de Commissie BHOS op 28 september a.s. zal het vervolgproces van het wetsvoorstel worden besproken.

Nota n.a.v. het verslag

Nota van wijziging

Geconsolideerde versie

Mocht je over het bovenstaande nog vragen hebben, hoor ik ze graag.

M.vr.gr.

[redacted]

3
Van: [redacted]@raadvanstate.nl>

Verzonden: dinsdag 3 oktober 2023 10:16 4

Aan: [redacted]@raadvanstate.nl>

Onderwerp: FW: Wetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen - Nota van wijziging en Nota n.a.v. het verslag

Ha [redacted],

Hierbij al wat stukken (in een mail van een jurist van BHOS die ambtelijke bijstand aan de initiatiefnemers heeft verleend maar ook zelfstandig bezig is met het IMVO-traject), als je erop doorklikt zie je ook het nummer van de kamerstukken (35761), dan kun je ook het oorspronkelijke wetsvoorstel (maart 2021) en het advies (juli 2021) + reactie initiatiefnemers (november 2022) daarop terugvinden: met de reactie op ons advies is toen een gewijzigd voorstel aanhangig gemaakt. De NvW is dus van recente datum (september 2023), omdat tussendoor nog allerlei overleggen en consultaties zijn geweest. Op debatgemist kun je ook de procedurevergadering van het ministerie van BHOS terugvinden van afgelopen donderdag waar om het spoedadvies gevraagd wordt. Kijk maar eens even of je er wat wijs uit kunt worden,

Groeten!

[redacted]

Van: [redacted] 3 <[redacted]@raadvanstate.nl>

Verzonden: vrijdag 6 oktober 2023 14:07

Aan: [redacted] 5 <[redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted] 6

[redacted] 7 <[redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]

[redacted] 7 <[redacted]@raadvanstate.nl>

CC: [redacted] 8 <[redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]

[redacted] 4 <[redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]

[redacted] 4 <[redacted]@raadvanstate.nl> 2

Onderwerp: Stavaza en informatie verzoek spoedadvies Nota van Wijziging Initiatiefwet IMVO

Beste [redacted]

Zoals jullie afgelopen week wellicht mogelijk hebben vernomen, is er enige ontwikkeling in het dossier 'initiatiefwetsvoorstel internationaal duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen' ("IMVO"). Daarover heeft de Afdeling ongeveer 2,5 jaar geleden al geadviseerd (het voorbereidend 'team' bestond toen uit [redacted] en ik herinner mij dat we in de voorbereidende fase ook met [redacted] hebben gesproken). Er komt dinsdag mogelijk een verzoek binnen voor een spoedadvies op een uitgebrachte Nota van Wijziging op het gewijzigde wetsvoorstel. [redacted]

[redacted] M Ik

probeer dat hieronder nader kort uiteen te zetten met de nodige links naar de relevante stukken. Mij voorstel is verder om volgende week via het secretariaat een korte bespreking in te plannen met diegenen die dan kunnen om even te bezien waar we staan en waar we op welke termijn naartoe zouden willen in dit dossier. Het ondersteunend team bestaat uit [redacted]

Ik hoop dat jullie daarmee kunnen instemmen.

Korte tijdlijn van het initiatiefwetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen:

11 maart 2021: Initiatiefvoorstel wordt met Memorie van Toelichting ingediend bij de TK en aan de Afdeling advisering voorgelegd

8 juli 2021: Advies Afdeling advisering

2 november 2022: Advies wordt door de initiatiefnemers voorzien van reactie door Initiatiefnemers +gewijzigd voorstel van wet aanhangig gemaakt: deze ontwikkeling is ook besproken in Sectie II. In het gewijzigde voorstel van wet is met veel aspecten van het advies rekening gehouden.

Januari- Maart 2023: Adviezen van College voor de Rechten van de Mens, Raad voor de Rechtspraak, Autoriteit Persoonsgegevens op het gewijzigde voorstel (m.n. RvdR was kritisch, met name op de vormgeving van de strafbaarstelling en de nieuwe 'omkering van de bewijslast'-regel terzake de civiele aansprakelijkheid).

15 september 2023: Initiatiefnemers dienen Nota van Wijziging in tegelijk met publicatie van een uitgebreide Nota naar aanleiding van het Verslag van een debat van de vaste Kamercommissie (zie vooral de inleidende paragraaf): in deze NvW wordt rekening gehouden met een aantal aspecten uit de nieuwe consultatieronde en deels ook met de geventileerde kritiek uit het bedrijfsleven op vergroting administratieve lasten et cetera

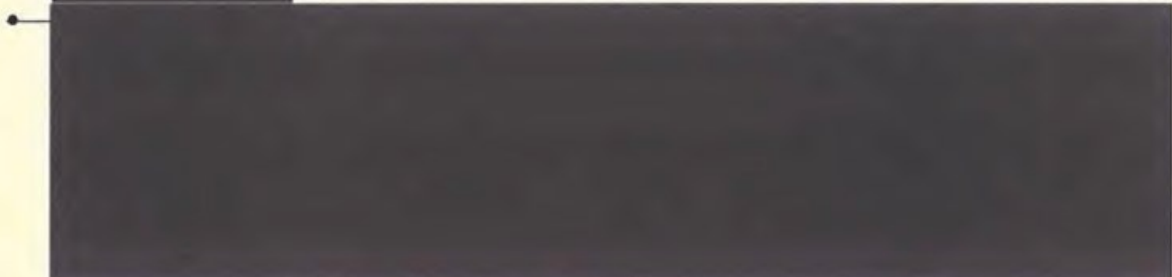
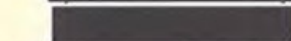
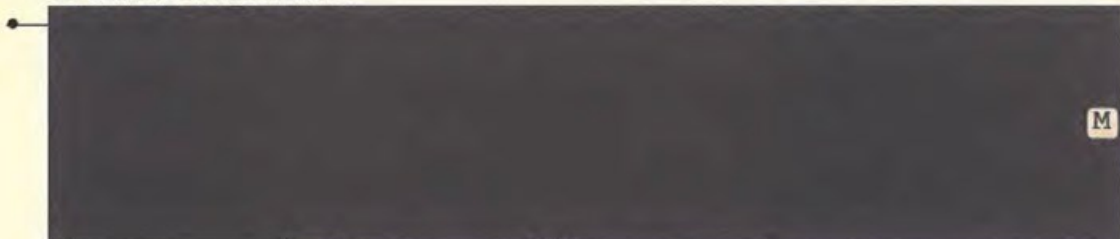
28 september 2023: In een procedurevergadering van de commissie BHOS wordt besloten tot aanvraag spoedadvies over Nota van wijziging, nadat het besluit tot het plenair behandelen van het voorstel in een eerste termijn in de TK zonder stemming (in principe vóór het reces) is afgestemd.

Kernpunten Nota van Wijziging:

- Er worden enkele definitiebepalingen toegevoegd en/of gewijzigd. Enerzijds om een beter verband te leggen met de terminologie van Boek 2 BW, anderzijds omdat de verantwoordelijkheid van de individuele bestuurder tav invoering/uitvoering IMVO is vervallen;
- Enige verduidelijkingen worden aangebracht als sprake is van een holdingstructuur (moeder/dochtervennootschap): welke medewerkers tellen mee voor de omvang bij het vaststellen van de vraag of een onderneming aan de verplichtingen van gepaste zorgvuldigheid moet voldoen, geldt de zorgvuldigheidsverplichting voor moeder en/of dochter?;
- het toepassingsbereik van de wet voor buitenlandse ondernemingen wordt verder verhelderd; de reële band met Nederland wordt hierin nu verder benadrukt;
- De in het gewijzigde voorstel opgenomen 'omkering van de bewijslast' ten nadele van de onderneming terzake een mogelijke civielrechtelijke aansprakelijkheid wordt beperkt (want geldt alleen voor de gepaste zorgvuldigheidsverplichting en niet voor de algemene zorgplicht) en genuanceerd, want 'teruggebracht' naar een vorm van verzwaarde stelplicht: dat betekent dat de onderneming gehouden is informatie over feiten waarover alleen zij (en niet de benadeelde) beschikt, die informatie ook aan de benadeelde moet overleggen. De bewijslast blijft in beginsel bij de benadeelde partij liggen;
- Toezicht en sancties: de bindende aanwijzing is verzelfstandigd. De last onder bestuursdwang is geschrapt. Er wordt een extra sanctie toegevoegd: overheidssteun kan worden onthouden als aan een onderneming een bestuurlijke boete in het kader van deze wet is opgelegd;
- De strafbaarstelling wordt verder ingeperkt tot niet-rapporteren;
- Een aantal technische en tekstuele aanpassingen worden doorgevoerd.

Korte voorlopige appreciatie:

- Dit wetgevingsproces lijkt tot nu toe behoorlijk zorgvuldig te zijn doorlopen. Het oorspronkelijke wetsvoorstel was tamelijk verstrekkend: daarop is een kritisch advies van de Afdeling gevolgd (met een C-dictum). Dit advies is ook met de destijds betrokken initiatiefnemers besproken. Dit advies heeft serieuze opvolging gekregen in een gewijzigd initiatiefvoorstel. Ook daar zaten nog wat scherpe randjes aan die via onder meer een nieuwe consultatieronde heeft geleid tot een Nota van Wijziging die de tweede versie nog wat verder helpt. Het gaat hier om een integraal proces: dat geldt ook voor de NvW: er wordt niet een nieuwe paragraaf of een nieuw thema geagendeerd: het voorstel wordt slechts verder verfijnd en het geconsolideerde voorstel ("versie 3") is meer gebalanceerd dan de eerdere twee versies.

[Redacted]

Voorlopig voorstel adviestraject:

• [Redacted] M

• [Redacted]

Mocht dit bericht nog verdere vragen of opmerkingen bij jullie oproepen, dan verneem ik dat uiteraard graag,

Hartelijke groet,

[Redacted]

Van: [redacted] 2 @raadvanstate.nl>

Verzonden: Wednesday, October 11, 2023 10:19:53 AM

Aan: [redacted] 3 @raadvanstate.nl>;

6 [redacted] @raadvanstate.nl>;

5 [redacted] @raadvanstate.nl>;

7 [redacted] @raadvanstate.nl>; [redacted] @RaadvanState.nl> 10

[redacted] @raadvanstate.nl>;

8 [redacted] @raadvanstate.nl>; [redacted] @raadvanstate.nl> 3

Onderwerp: Nota van wijziging internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen

Beste collega's,

Onlangs heeft de TK ingestemd met een spoedverzoek aan de Afdeling om voorlichting over de nota van wijziging iz het initiatiefvoorstel internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Julie waren er al van op de hoogte dat de TK een spoedadvies wilde, maar dat het nu een verzoek om voorlichting is geworden, was een verrassing.

Ik heb daarom contact opgenomen met [redacted].

Het lijkt erop dat men ambtelijk het verschil tussen een advies en een voorlichting niet scherp had.

Ik heb uitgelegd dat in dit geval een adviesaanvraag eerder in de rede ligt dan een verzoek om voorlichting.

Als men toch kiest voor een voorlichtingsverzoek, dan horen daar voorlichtingsvragen bij, die vooraf met ons zijn afgestemd. Bij het nu voorliggende verzoek ontbreken de voorlichtingsvragen.

De griffie gaat bekijken hoe dit te herstellen. Ik zal hierover worden teruggebeld.

Goed om door te gaan met de inhoudelijke voorbereiding van de zaak, maar de agendering van een concept advies/voorlichting in de Sectie zullen we dus nog even moeten wachten.

Hartelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] 9 @raadvanstate.nl>

Verzonden: woensdag 11 oktober 2023 13:10

Aan: [redacted] 2 @raadvanstate.nl>;

6 [redacted] @raadvanstate.nl>;

5 [redacted] @raadvanstate.nl>;

7 [redacted] @raadvanstate.nl>; [redacted] @RaadvanState.nl> 10

3 [redacted] @raadvanstate.nl>;

8 [redacted] @raadvanstate.nl>; [redacted] @raadvanstate.nl> 4

Onderwerp: Re: Nota van wijziging internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen

Dank je, [redacted]

Dit (Nota van Wijziging op initiatiefvoorstel) lijkt inderdaad onder art 18, tweede lid Wet RvS te vallen, dus gewoon advies.

(Wil de Kamer ons oordeel over een nota van wijziging van de regering, dan zou het wel de vorm van een voorlichting moeten krijgen, maar dat is hier dus niet het geval).

M.i. heeft de Kamer hierin dus geen vrije keuze.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] ⁴ [redacted]@raadvanstate.nl>

Verzonden: maandag 23 oktober 2023 11:51

Aan: [redacted] ³ [redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]

⁸ [redacted]@raadvanstate.nl>

Onderwerp: Initiatiefvoorstel IMVO

Hi [redacted],

Naar aanleiding van het gesprek met de rapporteurs twee weken geleden, heb ik wat informatie over de conceptringlijn, de strafbaarstelling en de consultaties in een documentje gezet. Ik heb de overzichtstabel waarnaar wordt verwezen in het stukje over de conceptringlijn ook bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Wetgevingsadviseur

Initiatiefvoorstel IMVO

1. Afwijking van conceptrichtlijn

In haar kamerbrief van 22 mei 2023, zet de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking uiteen wat de recente ontwikkelingen en overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende internationale en nationale initiatieven op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn. In de tabel in de bijlage bij deze kamerbrief wordt per initiatief ingegaan op de volgende kernelementen: reikwijdte, gepaste zorgvuldigheidsvereisten, algemene zorgplicht, bestuurdersverlichtingen, definitie van de waardeketen, het klimaatplan en toezicht, handhaving en aansprakelijkheid.

Omdat de Nederlandse initiatiefwet nog op enkele punten is gewijzigd na 22 mei 2023, is het overzicht niet meer volledig up to date. Zo wordt in tegenstelling tot wat in de tabel wordt vermeld, in de laatste versie van het initiatiefvoorstel de verantwoordelijkheid voor de invoering en uitvoering van het beleid niet meer bij een bestuurder belegd, maar bij de gehele onderneming. Daarnaast is de verplichting om een afzonderlijk klimaatplan op te stellen komen te vervallen.

Ook is de positie van het Europees Parlement niet meegenomen in de overzichtstabel. Uit de nota naar aanleiding van het verslag blijkt dat het Europees Parlement heeft voorgesteld om geen vast percentage aan te houden als doelstelling voor de reductie van de broeikasgasemissie. In plaats daarvan moeten ondernemingen absolute streefcijfers opnemen in het plan van aanpak, die in relatie staan tot de geïdentificeerde risico's. De laatste versie van het Nederlandse initiatiefvoorstel sluit bij dit voorstel aan.

Verder staat er volgens de nota naar aanleiding van het verslag in het voorstel van het Europees Parlement geen algemene zorgplicht, maakt het Europees Parlement een onderscheid tussen banken en institutionele investeerders als het gaat om verantwoordelijkheden met betrekking tot gepaste zorgvuldigheid en bevat het voorstel van het Europees Parlement geen verwijzing naar het strafrecht.

2. Strafbaarstelling

Met betrekking tot de strafbaarstelling van de niet-naleving van de rapportageverplichting wordt in de gewijzigde memorie van toelichting opgemerkt dat in artikel 1, onder 4°, van de Wed, eerder ook artikel 2:392a van het Burgerlijk Wetboek (BW) is opgenomen. Hiermee is handelen in strijd met het Besluit rapportage van betalingen aan overheden strafbaar gesteld. Daarnaast is ook het niet-naleven van de publicatieverplichting van de Richtlijn jaarrekeningen in de Wed strafbaar gesteld.

Uit de combinatie van artikel 1, onder 4°, Wed met de artikelen 2, vierde lid, en 6, Wed volgt dat een maximale celstraf mogelijk is van zes maanden, een taakstraf en een geldboete van de vierde categorie. Uit jurisprudentie blijkt dat de strafbaarstelling van de niet-naleving van de publicatieverplichting van de Richtlijn jaarrekening tot veroordelingen leidt. Vooralsnog zijn daarbij alleen geldboetes opgelegd.

Op grond van artikel 51, eerste en tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht kunnen strafbare feiten worden begaan door natuurlijke personen en rechtspersonen. Als een strafbaar feit wordt begaan door een rechtspersoon, kan de strafvervolgning worden ingesteld en kunnen de in de wet voorziene straffen en maatregelen, als zij daarvoor in aanmerking komen, worden uitgesproken tegen die rechtspersoon, dan wel hen die tot het feit opdracht hebben gegeven, alsmede hen die feitelijke leiding hebben gegeven aan de verboden gedraging, of tegen deze genoemden tezamen. Op basis van dit artikel is het mogelijk dat niet de onderneming, maar een bestuurder wordt gestraft vanwege een overtreding van de Wed. Zo is in het verleden een taakstraf opgelegd aan een bestuurder voor het handelen in

strijd met de zorgvuldigheidsverplichtingen van de Houtverordening, door middel van het leiding geven aan het (opzettelijk) importeren van illegaal hout uit Myanmar.

3. Consultaties

Aan het einde van de nota naar aanleiding van het verslag gaan de initiatiefnemers in op de adviezen van het College voor de Rechten van de Mens, de Raad voor de rechtspraak en de Autoriteit Persoonsgegevens, en hoe deze adviezen zijn verwerkt in de meest recente versie van het initiatiefvoorstel.

College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens heeft geadviseerd om het Europese en internationale mensenrechtelijke kader completer in kaart te brengen en te duiden, door expliciet te verwijzen naar de relevante juridisch bindende verdragsartikelen. Daarbij past volgens het College ook aandacht voor de vrijheid van ondernemerschap, zoals die wordt gegarandeerd door het EU-grondrechtenhandvest. Daarnaast heeft het College geadviseerd het systeem van toezicht en handhaving nader te specificeren, in het bijzonder de rol van het College als oordelende instantie op non-discriminatie/gelijke behandeling ten opzichte van de ACM.

In reactie op het advies van het College merken de initiatiefnemers op dat de verdragen die worden genoemd in het advies, inderdaad de verdragen zijn waar de initiatiefnemers op doelen in de memorie van toelichting. Vervolgens zetten de initiatiefnemers in hun reactie uiteen welke mensenrechtelijke verplichtingen worden bedoeld in artikel 1.2, tweede lid, van het wetsvoorstel. Met betrekking tot artikel 16 van het EU-handvest over de ondernemersvrijheid, verwijzen de initiatiefnemers naar hun antwoord op vraag 36, waarin ze aangeven zich ervan bewust te zijn dat de verplichtingen uit het initiatiefvoorstel een beperking kunnen vormen op de ondernemersvrijheid, maar dat het wetsvoorstel voldoet aan de eisen voor het stellen van een beperking. Deze eisen houden in dat de beperking: 1) bij wet moet worden gesteld, 2) de wezenlijke inhoud van de ondernemersvrijheid eerbiedigt, 3) noodzakelijk is en 4) daadwerkelijk beantwoordt aan doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Ten aanzien van de opmerking van het College over het systeem van toezicht en handhaving, merken de initiatiefnemers op dat van het aanbod tot samenwerking met het College als het gaat om de afstemming met de ACM op het terrein van discriminatie gebruik zal worden gemaakt.

Raad voor de rechtspraak

Met betrekking tot de bestuursrechtelijke aspecten, heeft de Raad voor de rechtspraak geadviseerd om de term 'uiteindelijk' in artikel 2.4.3, eerste lid, te specificeren, omdat niet voldoende duidelijk is wanneer de activiteit moet worden beëindigd. De initiatiefnemers merken hierover op dat ervoor is gekozen om de term 'uiteindelijk' in de bepaling op te nemen omdat de afweging van de belangen of aandachtspunten ertoe kan leiden dat de activiteit wordt beëindigd, maar pas op termijn.

Ook is geadviseerd om te verduidelijken wanneer een last onder bestuursdwang kan worden toegekend en welke vorm de toe te passen bestuursdwang dan zal hebben. De initiatiefnemers hebben er vervolgens voor gekozen om de mogelijkheid om een last onder bestuursdwang op te leggen te laten vervallen, omdat het effectueren in het buitenland voor de toezichthouder problematisch kan zijn.

Daarnaast is geadviseerd om te definiëren wat onder 'herstelmechanisme' wordt verstaan. De initiatiefnemers merken hierover op dat een herstelmechanisme meer is dan alleen het hebben van een klachtenprocedure, en ook het in behandeling nemen van klachten, het

horen van betrokkenen, het serieus nemen van hun klachten en – zo nodig – het bieden van herstel omvat.

Ten aanzien van de civielrechtelijke aspecten, heeft de Raad geadviseerd om in de bepaling over de bewijslast 'voldoende concrete' feiten en omstandigheden te eisen en anderzijds de slotzinsnede van artikel 150 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toe te voegen, om te voorkomen dat de bepaling leidt tot een onredelijke omkering van de bewijslast. De initiatiefnemers hebben dit advies (gedeeltelijk) gevolgd en het artikellid aangepast. De slotzinsede van artikel 150 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is niet toegevoegd.

Met betrekking tot de strafrechtelijke aspecten heeft de Raad geadviseerd om de noodzaak voor het aanmerken van het overtreden van artikel 2.6.1 als economisch delict nader toe te lichten. De initiatiefnemers merken hiertoe op dat de noodzaak van strafbaarstelling is gelegen in de bevoegdheden van het openbaar ministerie en de negatieve connotatie verband houdend met een strafrechtelijke veroordeling.

Ook heeft de Raad geadviseerd om nader te overwegen of artikel 2.6.1 in al zijn onderdelen strafbaar wordt gesteld en zo ja, welke toets van de strafrechter wordt gevraagd. De initiatiefnemers hebben er naar aanleiding van dit advies voor gekozen om alleen het niet rapporteren door de onderneming strafbaar te stellen door aan de vermelding van artikel 2.6.1 het eerste lid (nieuw) van dat artikel toe te voegen.

Daarnaast heeft de Raad opgemerkt dat het initiatiefvoorstel nog steeds weinig houvast geeft ten aanzien van de vraag op welke buitenlandse ondernemingen precies wordt gedoeld en dat de exacte inhoud van de begrippen 'activiteit' en 'product' onduidelijk is. De initiatiefnemers merken hiertoe op dat zij met het begrip 'activiteit' doelen op iedere activiteit in verband met de productie van goederen of de verlening van diensten door een (buitenlandse) onderneming. Het begrip 'product' omvat zowel het eindproduct dat een (buitenlandse) onderneming op de Nederlandse markt afzet als de deelproducten die de (buitenlandse) onderneming eerder in het productieproces heeft gebruikt bij de vervaardiging van dat eindproduct.

Tot slot is geadviseerd nader in te gaan op de vraag wie als rechtstreeks belanghebbende in de zin van artikel 12 Sv zou kunnen worden aangemerkt. Volgens de initiatiefnemers kan volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad slechts diegene die door het achterwege laten van een strafvervolgning getroffen is in een belang dat hem bepaaldelijk aangaat, worden aangemerkt als (rechtstreeks) belanghebbende in de zin van artikel 12 Sv. De initiatiefnemers merken op dat toekomstige en bestaande investeerders als (rechtstreeks) belanghebbende in de zin van artikel 12 Sv aangemerkt kunnen worden, omdat deze investeerders het recht hebben om te weten welke risico's een onderneming heeft bij de bedrijfsvoering en in de waardeketen.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft geadviseerd om te verduidelijken welke persoonsgegevens, van wie en waarom in een handhavings- of boetebesluit (kunnen) worden opgenomen. In reactie hierop hebben de initiatiefnemers aangegeven dat er niet snel sprake zal zijn van openbaarmaking van persoonsgegevens, nu het bij de toepassing van een boete of last onder dwangsom om grote bedrijven gaat en er dus niet snel sprake zal zijn van vermenging van de gegevens over de onderneming met de persoonsgegevens van de bestuurders.

Ook werd geadviseerd om de openbaarmakingsclausules in het initiatiefvoorstel te schrappen, omdat hoofdstuk 3 van de Instellingswet ACM van overeenkomstige toepassing is verklaard in het initiatiefvoorstel. De initiatiefnemers hebben dit advies gevolgd.

3
Van: [redacted] <[redacted]@raadvanstate.nl>

Verzonden: vrijdag 27 oktober 2023 15:44

Aan: [redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]

[redacted]@raadvanstate.nl> 10

CC: [redacted] <[redacted]@RaadvanState.nl>

Onderwerp: Agenda kennisoverleg a.s. dinsdag 31 oktober

Beste collega's,

A.s. dinsdag staan twee onderwerpen op de agenda: het gaat om twee trajecten die nog in een relatief vroeg stadium verkeren.

I: IMVO deel 2

Ten eerste zouden [redacted] graag aan jullie het verzoek om advies ten aanzien van een Nota van Wijziging bij de gewijzigde initiatiefwet Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen willen voorleggen. Op dit dossier heeft de Afdeling al eens (kritisch) advies uitgebracht. Hieronder treffen jullie een korte tijdlijn met linkjes aan en een zeer beknopte samenvatting van de inhoud van de NvW om een beetje overzicht te krijgen. Het gaat ons bij de bespreking in het KO eigenlijk niet zozeer om de inhoud van de NvW, maar vooral om de vraag hoe jullie om zouden gaan met een verzoek om advies over in dit geval een NvW die weinig nieuwe thema's bevat ten opzichte van het oorspronkelijke initiatiefvoorstel (waarover dus al advies is uitgebracht). Hoe zien jullie de functie van een 'tweede adviesronde' in dat geval? Voor de echte liefhebber: De Nota van Wijziging leest wat gemakkelijker in samenhang met de Nota nav het Verslag, alles terug te vinden hieronder.

Korte tijdlijn van het initiatiefwetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen:

- 11 maart 2021: Initiatiefvoorstel wordt met Memorie van Toelichting ingediend bij de TK en aan de Afdeling advisering voorgelegd
- 8 juli 2021: Advies Afdeling advisering
- 2 november 2022: Advies wordt door de initiatiefnemers voorzien van reactie door Initiatiefnemers + gewijzigd voorstel van wet aanhangig gemaakt: deze ontwikkeling is ook besproken in Sectie II. In het gewijzigde voorstel van wet is met veel aspecten van het advies rekening gehouden.
- Januari- Maart 2023: Adviezen van College voor de Rechten van de Mens, Raad voor de Rechtspraak, Autoriteit Persoonsgegevens op het gewijzigde voorstel (m.n. RvdR was kritisch, met name op de vormgeving van de strafbaarstelling en de nieuwe 'omkering van de bewijslast'-regel terzake de civiele aansprakelijkheid).
- 15 september 2023: Initiatiefnemers dienen Nota van Wijziging in tegelijk met publicatie van een uitgebreide Nota naar aanleiding van het Verslag van een debat van de vaste Kamercommissie (zie vooral de inleidende paragraaf): in deze NvW wordt rekening gehouden met een aantal aspecten uit de nieuwe consultatieronde en deels ook met de geventileerde kritiek uit het bedrijfsleven op vergroting administratieve lasten et cetera
- 28 september 2023: In een procedurevergadering van de commissie BHOS wordt besloten tot aanvraag spoedadvies over Nota van wijziging, nadat het besluit tot het plenair behandelen van het voorstel in een eerste termijn in de TK zonder stemming (in principe vóór het reces) is afgestemd.

Kernpunten Nota van Wijziging:

- Er worden enkele definitiebepalingen toegevoegd en/of gewijzigd. Enerzijds om een beter verband te leggen met de terminologie van Boek 2 BW, anderzijds om de verantwoordelijkheid van de individuele bestuurder tav invoering/uitvoering IMVO aan banden te leggen;
- Enige verduidelijkingen worden aangebracht als sprake is van een holdingstructuur (moeder/dochtervennootschap): welke medewerkers tellen mee voor de omvang bij het vaststellen van de vraag of een onderneming aan de verplichtingen van gepaste zorgvuldigheid moet voldoen, geldt de zorgvuldigheidsverplichting voor moeder en/of dochter?;
- het toepassingsbereik van de wet voor buitenlandse ondernemingen wordt verder verhelderd; de reële band met Nederland wordt hierin nu verder benadrukt;
- De in het gewijzigde voorstel opgenomen 'omkering van de bewijslast' ten nadele van de onderneming terzake een mogelijke civielrechtelijke aansprakelijkheid wordt **beperkt** (want geldt alleen voor de gepaste zorgvuldigheidsverplichting en niet voor de algemene zorgplicht) en genuanceerd, want 'teruggebracht' naar een vorm van verzwaarde stelplicht: dat betekent dat de onderneming gehouden is informatie over feiten waarover alleen zij (en niet de benadeelde) beschikt, die informatie ook aan de benadeelde moet overleggen. De bewijslast blijft in beginsel bij de benadeelde partij liggen;
- Toezicht en sancties: de bindende aanwijzing is verzelfstandigd. De last onder bestuursdwang is geschrapt. Er wordt een extra sanctie toegevoegd: overheidssteun kan worden onthouden als aan een onderneming een bestuurlijke boete in het kader van deze wet is opgelegd;
- De strafbaarstelling wordt verder beperkt tot niet-rapporteren door de onderneming;
- Een aantal technische en tekstuele aanpassingen worden doorgevoerd.

Hartelijke groet,

3
Van: [redacted] I @raadvanstate.nl>
Verzonden: dinsdag 14 november 2023 12:49 8
Aan: [redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted]
[redacted]@raadvanstate.nl> 4
Onderwerp: IMVO ontwikkelingen

Ter info!

Kamerbrief over uitkomst peilmoment sectorale samenwerking (IMVO) en update monitoringsonderzoek
naleving OESO-richtlijnen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

8
Van: [redacted] I
Verzonden: donderdag 7 december 2023 10:38
Aan: [redacted]@RaadvanState.nl; [redacted]
[redacted]@RaadvanState.nl>; [redacted]@raadvanstate.nl>
CC [redacted]@raadvanstate.nl> 2 [redacted]@raadvanstate.nl>; [redacted] 3
Onderwerp: Samenvatting advies nota van wijziging IMVO

Ha collega's,

Hierbij een concept samenvatting over een advies dat maandag verschijnt. Zou één van jullie hierop willen reageren? Alvast dank!

Groet, [redacted]

Samenvatting advies Nota van wijziging IMVO

Op 8 juli 2021 heeft de Afdeling advisering een advies uitgebracht over het initiatiefwetsvoorstel verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen. Vervolgens is dit wetsvoorstel op 2 november 2022 gewijzigd naar aanleiding van het advies. Dit voorstel is in behandeling genomen in de Tweede Kamer. Tegelijkertijd loopt er in de Europese Unie een onderhandelingstraject over een richtlijn over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Inmiddels hebben de initiatiefnemers belanghebbenden (nader) geconsulteerd. Op basis daarvan is het voorstel vervolgens opnieuw gewijzigd via een nota van wijziging. Op verzoek van de Tweede Kamer heeft de Afdeling advisering over deze nota van wijziging geadviseerd. Dit advies is op 11 december 2023 openbaar geworden.

Inhoud van de nota van wijziging

De nota van wijziging bevat een beperkt aantal wijzigingen en aanvullingen ten opzichte van het gewijzigde initiatiefwetsvoorstel van 2 november 2022. Dit betreft onder andere enkele definitiebepalingen. Verder wordt verduidelijkt welke (buitenlandse) ondernemingen wanneer aan welke verplichtingen moeten voldoen.

Ook worden enkele wijzigingen aangebracht in de civielrechtelijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van ondernemingen.. Daarnaast brengt de nota van wijziging enkele wijzigingen aan wat betreft het toezicht en de sanctionering. Ten slotte worden enkele technische en tekstuele aanpassingen doorgevoerd.

Reikwijdte van de nota en het advies

De nota van wijziging behandelt thema's die de Afdeling in haar eerdere advies over het oorspronkelijke initiatiefvoorstel heeft benoemd. De Afdeling beperkt zich tot advisering over wijzigingen die niet het gevolg zijn van het eerdere advies. Daarom gaat de Afdeling slechts in op enkele nieuwe elementen waarbij dit advies een toegevoegde waarde kan hebben.

Zelfstandige leesbaarheid

De Afdeling merkt op dat de zelfstandige leesbaarheid van de nota van wijziging verbeterd kan worden. Het advies is om de nota te voorzien van een algemene inleiding en een helderder structuur.

Definities

De Afdeling adviseert om toe te lichten hoe de genoemde begrippen 'onderneming', 'dochtermaatschappij' en 'moedermaatschappij' zich verhouden tot vergelijkbare begrippen in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en het voorstel voor een EU-richtlijn over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarnaast adviseert zij de onderlinge verhouding tussen de gekozen omschrijvingen van de begrippen 'dochtermaatschappij' en 'moedermaatschappij' te verduidelijken.